

Vergaderjaar 2022–2023

36 045

Situatie in de Oekraïne

29 023

Voorzienings- en leveringszekerheid energie

Nr. 130

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 21 december 2022

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister voor Klimaat en Energie over de brief van 20 oktober 2022 inzake verlenging ontheffingen contracten SEFE Energy Ltd (Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 115).

De vragen en opmerkingen zijn op 17 november 2022 aan de Minister voor Klimaat en Energie voorgelegd. Bij brief van 16 december 2022 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Agnes Mulder

De griffier van de commissie,
Nava

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersoon

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het besluit van het kabinet dat het sinds 15 november 2022 niet langer nodig is om ontheffingen aan te vragen om contracten met SEFE Energy aan te houden. Tevens kunnen bestaande contracten worden aangehouden en kunnen partijen nieuwe contracten met SEFE aangaan indien zij dit willen. De aanleiding hiervoor is het besluit van de Europese Commissie om toestemming te verlenen aan Duitsland om SEFE voor 100 procent te nationaliseren. Zodra de nationalisatie is afgerond zal het bedrijf niet langer onder de Europese sanctieregels vallen. Deze leden steunen het besluit van het kabinet, maar hebben nog wel enkele vragen.

1

De leden van de VVD-fractie vinden het positief dat er een tegemoetkoming zal komen voor partijen die hun contracten met SEFE al wel hadden opgezegd. Zij willen wel graag weten om hoeveel partijen dit zal gaan, hoe hoog de tegemoetkoming zal zijn en wat de totale kosten voor de overheid uiteindelijk zullen zijn. Kan de Minister dit inzichtelijk maken?

Antwoord

Ik begrijp de wens. Op dit moment heb ik nog geen volledig beeld om hoeveel partijen het gaat. Momenteel weet ik dat 360 partijen ontheffing hebben aangevraagd. Ik heb alle partijen die hun contract met SEFE hebben opgezegd opgeroepen om zich bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) te melden. Ik wil de inventarisatie in het voorjaar rond hebben en zal uw Kamer dan opnieuw informeren. Een aanbestedende dienst heeft vaak namens meerdere partijen een contract afgesloten en ik wil inzicht krijgen in alle onderliggende contracten. De hoogte van de tegemoetkoming en daarmee van de totale kosten is afhankelijk van de beleidskaders die nog nader uitgewerkt moeten worden.

Zoals te lezen in mijn Kamerbrief van 20 oktober jl. (Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 115) komt er een tegemoetkoming voor het vierde kwartaal van 2022. Met de aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven die een langlopend contract met SEFE hebben opgezegd onderzoeken we welke meerkosten zij precies hebben gemaakt en of ook voor deze groep een tegemoetkoming in de rede ligt. Hierbij zal ik rekening houden met andere steunmaatregelen die voor de betrokken partijen zijn aangekondigd.

2

Wat zijn daarnaast de gevolgen voor bedrijven die eerder hun contracten met SEFE hadden opgezegd en vervolgens een nieuw, waarschijnlijk duurder, contract hebben afgesloten?

3

Worden de meerkosten die deze bedrijven maken ook vergoed voor zolang als hun contract met SEFE zou lopen?

Antwoord vragen 2 en 3

Het kan zijn dat de aanbestedende diensten die een contract met SEFE hebben opgezegd, nu een duurder contract hebben afgesloten. Zoals te lezen in mijn Kamerbrief van 20 oktober jl. (Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 115) komt er een tegemoetkoming voor het vierde kwartaal van 2022. Met de partijen die een contract hebben opgezegd dat na 1 januari door zou lopen, onderzoeken we welke meerkosten zij precies hebben

gemaakt en of ook voor deze groep een tegemoetkoming in de rede ligt. Hierbij zal ik rekening houden met andere steunmaatregelen die voor de betrokken partijen zijn aangekondigd.

De leden van de VVD-fractie hadden eerder kennisgenomen van het feit dat Duitsland in april de controle bij het Europese hoofdkantoor van Gazprom heeft overgenomen. Hieronder viel ook de Nederlandse vestiging. Hierdoor vloeiden de inkomsten uit de gascontracten niet langer naar Rusland. Nederland wilde destijds de contracten met SEFE nog niet opzeggen, omdat de aandelen van SEFE nog in Russische handen vielen.

4

Waarom kozen andere landen als Frankrijk, Italië, Zwitserland en de Verenigde Staten er destijds wel voor om zaken te blijven doen met SEFE?

Antwoord

De Europese sanctiewetgeving is uniform. Wel kunnen in andere landen andere structuren bestaan over hoe bijvoorbeeld gas gekocht wordt, of hoe omgegaan wordt met de ontheffingsmogelijkheid. We hebben de Europese Commissie gevraagd om opheldering deze verschillen. De sanctiewetgeving laat daartoe dus nog enige ruimte. Het kabinet heeft, in lijn met de wens van uw Kamer (zie aangenomen motie van het lid Jasper van Dijk, Kamerstuk 36 045, nr. 21), altijd een strenge lezing van de sanctiewetgeving willen hanteren, zo ook ten aanzien van het (inmiddels) Duitse SEFE, aangezien het bedrijf nog altijd Russisch was, en daarmee een risico was dat middelen alsnog naar Rusland zouden vloeien. Met nationalisatie is er echter eindelijk een waterdichte garantie dat dit niet meer kan gebeuren.

Het kabinet heeft bij verschillende EU-lidstaten een uitvraag gedaan over de SEFE-contracten. Uit deze inventarisatie blijkt dat, behalve Duitsland, EU-lidstaten geen contracten meer aanhouden met SEFE. Het Verenigd Koninkrijk hield deze wel aan, omdat zij niet gehouden zijn aan Europese sancties. Verder zijn in sommige landen andere dochtermaatschappijen van Gazprom actief, of kochten overheidspartijen niet rechtstreeks bij een (deels) Russische gasleverancier maar bij een andere energieleverancier (die mogelijk wel weer gas inkocht van Gazprom).

5

Wat was hierin de afweging van Nederland?

Antwoord

Voor de Duitse nationalisatie van SEFE GmbH heeft mijn ministerie veelvuldig contact gehad met de Duitse autoriteiten en SEFE Energy Ltd. om duidelijkheid te krijgen over de eigendom van SEFE GmbH en daarmee ook SEFE Energy Ltd. Mede op basis van die gesprekken, openbare documentatie, consultatie van relevante registers en informatie uit de Russische Federatie, concludeerde EZK dat SEFE Energy Ltd., ondanks de aanstelling van een Duitse bewindvoerder die de stemrechten op de aandelen uitoefent bij de moedermaatschappij SEFE GmbH en enkele vetorechten heeft, nog volledig in Russisch eigendom was en binnen het toepassingsbereik viel van de relevante sanctiebepaling voor aanbestedende diensten. Door het voortdurende eigendom konden inkomsten hetzij via uitkeringen, hetzij via waardevermeerdering uiteindelijk ten goede komen aan Russische eigenaren en uiteindelijk de Russische Staat. De andere partijen hebben bij die gesprekken geen toezegging kunnen doen dat er uiteindelijk geen voordelen of opbrengsten naar de Russische eigenaren en de Russische Staat gaan, en dus viel SEFE onder het sanctieregime.

6

Wat voor verschil had het gemaakt als Nederland zich destijds bij deze groep had aangesloten?

Antwoord

Uit de inventarisatie van het kabinet bleek uit een uitgebreide rondgang langs verschillende EU-lidstaten dat lidstaten (met uitzondering van Duitsland) geen contracten (meer) hadden met SEFE. Nederland had zich daarom niet bij deze groep kunnen aansluiten. Tevens is Nederland voornemens geweest de sanctiewetgeving zo goed mogelijk na te komen om de afhankelijkheid van Rusland terug te dringen.

Als Nederland net als Duitsland gehandeld zou hebben hadden aanbestedende diensten hun contract met SEFE uitgediend.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de brief van de Minister voor Klimaat en Energie over het verlengen van de ontheffingen voor contracten bij SEFE Energy. Ook hebben zij het nieuws vernomen dat de Duitse overheid SEFE Energy inmiddels heeft genationaliseerd¹. Zij hebben hierover nog enkele vragen aan de Minister.

De leden van de D66-fractie steunen de Minister in het besluit om partijen, die vanwege de sanctie gunstige contracten hebben opgezegd, te compenseren.

7

Zij vragen de Minister om hoeveel compensatie dit ongeveer zal gaan en uit welke middelen dit komt.

8

Op basis waarvan zal de Minister besluiten over eventuele compensatie voor contracten die nog tot na 1 januari 2023 zouden lopen?

Antwoord 7 en 8

In mijn Kamerbrief van 20 oktober jl. (Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 115) heb ik aangegeven dat er een tegemoetkoming komt voor het vierde kwartaal van 2022. Momenteel proberen we met de partijen die een contract hebben opgezegd dat na 1 januari door zou lopen in kaart te brengen welke meerkosten precies zijn gemaakt en of er ook voor deze groep een tegemoetkoming in de rede ligt. Hierbij zal ik rekening houden met andere steunmaatregelen die voor de betrokken partijen zijn aangekondigd.

9

De leden van de D66-fractie vragen wat de Minister vindt van de nationalisatie van SEFE Energy door Duitsland.

Antwoord

Ik heb veel waardering voor deze stap, en heb dat ook in meerdere gesprekken met de Duitse overheid laten weten. Met de nationalisatie is de energieleveringszekerheid verder geborgd, terwijl Rusland geen inkomsten of waardevermeerdering meer kan krijgen vanuit de activiteiten.

10

¹ Reuters, 14 november 2022 (<https://www.reuters.com/business/energy/germany-nationalises-gas-importer-sefe-formerly-gazprom-germania-2022-11-14/>)

Wat betekent dit voor de nog lopende contracten? Hoeft daarvoor geen ontheffing meer te worden aangevraagd? Valt het aangaan van een contract met SEFE Energy na de nationalisatie buiten de sancties tegen Rusland?

Antwoord

Met de nationalisatie van SEFE GmbH door de Duitse autoriteiten is er geen verplichting meer om bestaande contracten op te zeggen, of ontheffing aan te vragen voor het laten doorlopen van bestaande contracten. Het aangaan van een nieuw contract met SEFE Energy is ook weer mogelijk, zoals eerder aangekondigd in mijn Kamerbrief van 15 november (Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 122).

11

De leden van de D66-fractie vragen tot slot of er in de Europese Unie nog andere voorbeelden zijn waarbij Russische dochterorganisaties worden genationaliseerd om zo de Russische invloeden in de Unie te verkleinen? Is dit ook voor Nederland mogelijk aan de orde?

Antwoord

Hat kabinet heeft niet een uitputtende lijst tot zijn beschikking van alle bedrijven die sinds februari van dit jaar genationaliseerd zijn in een EU-lidstaat. In de meeste gevallen is er ook geen directe nationalisatie aan de orde, maar worden bedrijven onder toezicht geplaatst, zoals Duitsland eerst ook met SEFE heeft gedaan. Denk hierbij aan eigendom van Gazprom en Novatek in Polen en de LukOil raffinaderij op Sicilië (Italië). Ook in het geval van Oostenrijk zijn energiefaciliteiten (specifiek gasopslagen) deels in gebruik genomen op last van de overheid middels een *use-it-or-lose-it*-clausule. Deze maatregelen zijn vaak niet zozeer bedoeld om gevolg te geven aan de EU-sancties als wel andere publieke belangen te dienen zoals het terugdringen van Russische invloed of het waarborgen van energieleveringszekerheid.

In Nederland is al enige tijd geleden een motie aangenomen om Gazprom uit het Nederlandse energiesysteem te weren. Uw Kamer is vertrouwelijk geïnformeerd over de verschillende opties.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief over het verlengen van de ontheffingen voor contracten bij SEFE Energy. Zij hebben daarover nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie constateren dat gemeenten die hun contract met SEFE hebben opgezegd naar aanleiding van de uitspraken van het kabinet, zonder daar zelf iets aan te kunnen doen, met veel hogere gasprijzen te maken hebben gekregen. Deze leden vinden het daarom ook niet meer dan terecht dat de Minister alle partijen die een contract hadden, maar dat contract op basis van de kabinetsuitspraken hebben opgezegd, een tegemoetkoming wil geven voor de meerkosten die zij tussen 10 oktober en 31 december hebben gemaakt.

12

Zij vragen de Minister om toe te lichten om hoeveel partijen dit gaat, wat de schatting is van de meerkosten die deze partijen hebben gemaakt door over te (moeten) stappen naar een andere energieleverancier en voor welk deel van deze meerkosten de Minister een tegemoetkoming wil bieden.

De leden van de CDA-fractie merken op dat er ook gesproken wordt met partijen die een contract hebben opgezegd dat na 1 januari 2023 door zou

lopen en dat wordt onderzocht of een tegemoetkoming voor gemaakte meerkosten ook voor hen mogelijk is.

13

Zij vragen de Minister om ook voor deze groep duidelijk te maken over hoeveel partijen het gaat en welke meerkosten zij naar schatting hebben gemaakt.

Antwoord op vraag 12 en 13

Op dit moment heb ik nog geen volledig beeld om hoeveel partijen het gaat. Momenteel weet ik dat 360 partijen ontheffing aangevraagd. Ik heb alle partijen die hun contract met SEFE hebben opgezegd opgeroepen om zich bij EZK te melden. Ik wil de inventarisatie in het voorjaar rond hebben en zal u dan opnieuw informeren. Een aanbestedende dienst heeft vaak namens meerdere partijen een contract afgesloten en ik wil inzicht krijgen in alle onderliggende contracten. De hoogte van de tegemoetkoming is afhankelijk van de beleidskaders die nader worden uitgewerkt. Zoals te lezen in mijn Kamerbrief van 20 oktober jl. (Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 115) komt er een tegemoetkoming voor het vierde kwartaal van 2022. Dit wordt nu verder uitgewerkt. Met de aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven die een langlopend contract met SEFE hebben opgezegd dat ook in 2023 en soms daarna doorliep, onderzoeken we welke meerkosten zij precies hebben gemaakt en of ook voor deze groep een tegemoetkoming in de rede ligt. Hierbij zal ik rekening houden met andere steunmaatregelen die voor de betrokken partijen zijn aangekondigd.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van onderhavige brief. Deze leden zijn kritisch over de opgelegde verplichting aan gemeenten en publieke organisaties om hun energiecontracten op het minst opportune moment op te zeggen. Dit besluit heeft enorme schade opgeleverd aan de financiële positie van gemeenten. Het risico dat publieke voorzieningen hierdoor onder druk komen te staan, waar inwoners uiteindelijk de dupe van zullen worden, is groot.

14

Zij vragen de Minister om een reactie hierop.

Antwoord

De verplichting voor gemeenten om hun contracten met Russische entiteiten per 10 oktober op te zeggen vloeit rechtstreeks voort uit de Europese sanctieverordening. De Europese sanctiemaatregelen (artikel 5 duodecies, van Vo 833/2014) verplichten aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven per 10 oktober alle lopende contracten met Russische partijen op te zeggen en Russische partijen uit te sluiten van toekomstige aanbestedingen. De gevolgen van de oorlog en de Europese sancties die daardoor nodig zijn, zijn breed voelbaar in de samenleving – onder meer door de hoge gasprijzen. Dit raakt iedereen, dus ook de aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven. Dit ontslaat ons echter niet van de verplichting om Oekraïne te helpen en om de sanctieverordeningen na te komen.

De leden van de SP-fractie zijn ook kritisch over de «alleingang» die de Minister, vooruitlopend op besluitvorming in de Europese Unie, heeft gekozen.

15

Hoe rijmt hij dit met het feit dat hij steun aan huishoudens gedurende het afgelopen jaar keer op keer afwees met het argument Europese besluitvorming af te wachten?

Antwoord

Het kabinet heeft diverse maatregelen getroffen om huishoudens te ondersteunen, zowel tijdens 2022 als voor het jaar 2023. Zulke maatregelen moeten tussentijds uitvoerbaar zijn en in overeenstemming met het Europese recht. Voor wat betreft het laatste zijn de kaders in Europees verband aangepast door middel van de verordening die begin oktober van kracht geworden is. Daarnaast speelt bij de discussie rond compensatie op de energierekening ook een belangrijke rol dat in september gebleken is dat de leveranciers in staat zouden zijn om deze begin 2023 in te voeren. Het kabinet heeft in diverse debatten met de Kamer over de getroffen maatregelen van gedachten gewisseld, waaronder bij de algemene politieke en financiële beschouwingen en bij de behandeling van de afzonderlijke departementale begrotingen en de tussentijdse wijzigingen daarop.

Verder heeft het kabinet, in lijn met de wens van uw Kamer, altijd een strenge lezing van de sanctiewetgeving willen hanteren, zo ook ten aanzien van het (inmiddels) Duitse SEFE, aangezien het bedrijf nog altijd Russisch was, en daarmee risico aanwezig was dat middelen alsnog naar Rusland zouden vloeien.

De leden van de SP-fractie constateren op basis van zijn brief van 15 november 2022 over ontwikkelingen SEFE dat de Minister overhaast te werk is gegaan met het uitrollen van sancties tegen Rusland.

16

Deze leden vragen de Minister om inzichtelijk te maken welke onderbouwing er ten grondslag heeft gelegen aan het besluit om contracten met SEFE op te zeggen. Zij vragen de Minister om in te gaan op de beweegredenen en de argumentatie om hierin af te wijken van de Europese lijn die contracten met SEFE wel toestond.

Antwoord

De Europese sanctiewetgeving is uniform. Wel kunnen in andere landen andere structuren bestaan over hoe bijvoorbeeld gas gekocht wordt, of hoe omgegaan wordt met de ontheffingsmogelijkheid. De sanctiewetgeving laat daartoe dus nog enige ruimte. Voor de nationalisering van SEFE GmbH heeft mijn ministerie veelvuldig contact gehad met de Duitse autoriteiten en SEFE Energy Ltd. om duidelijkheid te krijgen over de eigendom van SEFE GmbH. Mede op basis van die gesprekken, openbare documentatie, consultatie van relevante registers en informatie uit de Russische Federatie, concludeerde EZK dat SEFE Energy Ltd., ondanks de aanstelling van een Duitse bewindvoerder die de stemrechten op de aandelen uitoefent bij de moedermaatschappij SEFE GmbH en enkele vetorechten heeft, nog volledig in Russisch eigendom was. Daarmee was de relevante sanctiebepaling voor de aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven van toepassing.

17

Kan de Minister juridische adviezen, annotaties en andere voorbereidende stukken omtrent de opzegging van de contracten met SEFE Energie met de Kamer delen? De leden vragen of dit besluit is genomen in samenspraak met de gehele ministerraad.

Antwoord

Het grootste deel van relevante documenten is reeds openbaar gemaakt op basis van de Wet Open Overheid (Woo). Het advies van de Landsad-

vocaat dat is opgevraagd, is vertrouwelijk aan uw Kamer ter inzage aangeboden (de bijlage bij Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 108 is ter vertrouwelijke inzage gelegd, alléén voor de leden). Het gehele kabinet staat ook ten volste achter de strenge interpretatie van de Europese sancties, en blijft dit ook doen. Ook is het concept beleidskader, dat ten grondslag ligt aan de gevolgde lezing van artikel 5 duodecies, opgesteld en afgestemd in nauwe samenspraak met relevante partners binnen het Rijk en bij de medeoverheden.

18

De leden van de SP-fractie vragen de Minister welke doelen zijn geformuleerd bij het opzeggen van de contracten met SEFE en of deze doelen ook behaald zijn. Deze leden vragen de Minister daarbij in te gaan op het bericht in de Financial Times dat Europa net zo veel geld heeft betaald aan Rusland na de inval in Oekraïne als in de 1e helft van 2021, maar dat we er nu minder gas voor terug hebben gekregen².

Antwoord

De verplichting voor gemeenten om hun contracten met Russische entiteiten per 10 oktober op te zeggen vloeit rechtstreeks voort uit de Europese sanctieverordening. De Europese sanctiemaatregelen (artikel 5 duodecies, van Vo 833/2014) verplichten aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven per 10 oktober alle lopende contracten met Russische partijen op te zeggen en Russische partijen uit te sluiten van toekomstige aanbestedingen. Voor nieuwe energiecontracten die worden gesloten, is een maximum gesteld aan het gedeelte Russische toeleveranciers (10%). Dit leidt ertoe dat daardoor terugstroom van Russisch gas via de nieuwe contracten wordt beperkt. Echter door de stijgende energieprijzen, kan de terugstroom weliswaar zijn beperkt, maar kan de omvang van het geld dat wordt ontvangen op die verminderde stroom nog altijd groot zijn.

19

Kan de Minister ingaan op de doeltreffendheid van het genomen besluit?

Antwoord

De Nederlandse druk op SEFE Energy Ltd. en de gesprekken met Duitsland hebben mogelijk bijgedragen aan de afweging van de Duitse regering om het bedrijf uiteindelijk te nationaliseren. Dit heeft enerzijds ervoor gezorgd dat de gemeenten en aanbestedende diensten hun contracten deels konden aanhouden, en anderzijds ook dat Rusland geen inkomsten of waardevermeerdering meer vanuit SEFE zal ontvangen en ook geen invloed meer kan uitoefenen.

De leden van de SP-fractie zien dat gemeenten nu gecompenseerd worden voor de hogere prijzen van nieuwe contracten die zijn aangegaan. Dat steunen de leden, maar zij willen wel de reflectie van de Minister om de volgende keer kosten van dit soort overhaaste, emotioneel geladen besluiten te voorkomen.

20

Ze vragen de Minister om een uitgebreid antwoord.

Antwoord

De verplichting voor gemeenten om hun contracten met Russische entiteiten per 10 oktober op te zeggen vloeit rechtstreeks voort uit de Europese sanctieverordening. De Europese sanctiemaatregelen (artikel 5

² Financial Times, 8 oktober 2022 – C. Campbell: «Climate graphic of the week: EU payments for Russian fuel since war reach beyond € 100bn»

duodecies, van Vo 833/2014) verplichten aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven per 10 oktober alle lopende contracten met Russische partijen op te zeggen en Russische partijen uit te sluiten van toekomstige aanbestedingen. Hiermee hebben we de sancties nageleefd, in lijn met de wens van het kabinet om deze lezing te hanteren. Tevens klonk er vanuit verschillende gemeenteraden begin dit jaar de roep om weg te stappen van Russisch gas. Met de aangenomen motie van het lid Jasper van Dijk (Kamerstuk 36 045, nr. 21) heeft de Kamer aangegeven dat er sterker op de uitvoering van de sancties gestuurd moest worden. Het besluit was daarmee niet overhaast of emotioneel beladen. Na de nationalisatie van SEFE Energy Ltd. valt het bedrijf niet meer binnen de reikwijdte van artikel 5 van de Europese sanctiewet. Er zijn verschillende partijen die al voortvarend hun contracten met SEFE Energy Ltd. hebben opgezegd, nieuwe contracten hebben afgesloten en zich benadeeld voelen. Daarom heb ik in mijn Kamerbrief van 20 oktober (Kamerstuk 36 045, nr. 115) aangegeven dat er een tegemoetkoming komt voor deze partijen.

21

De leden van de SP-fractie vragen de Minister om de totale kosten en (financiële) schade inzichtelijk te maken en daarin duidelijk te maken welke publieke voorzieningen onder druk zijn komen te staan.

Antwoord

Zoals te lezen in mijn Kamerbrief van 20 oktober jl. (Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 115) komt er een tegemoetkoming aan voor in ieder geval het vierde kwartaal van 2022. We proberen de hoogte van de meerkosten voor de aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven in kaart te brengen. De beleidskaders voor de tegemoetkoming worden nu verder uitgewerkt en wordt er nagedacht over mogelijke oplossingen voor aanbestedende diensten die een langlopend contract met SEFE hebben opgezegd dat ook in 2023 en soms daarna doorliep. Hierbij zal ik rekening houden met andere steunmaatregelen die voor de betrokken partijen zijn aangekondigd.

22

Zij vragen de Minister te garanderen dat er geen schade bij gemeenten overblijft.

Antwoord

De beleidskaders voor de tegemoetkoming worden nu verder uitgewerkt en er wordt nagedacht over mogelijke oplossingen voor aanbestedende diensten die een langlopend contract met SEFE hebben opgezegd dat ook in 2023 en soms daarna doorliep. Hierna kunnen we een beter beeld creëren over de tegemoetkoming.

23

Zij vragen de Minister uit te leggen waarom maatschappelijke voorzieningen bewust uitgesloten zijn van de compensatie bij de onderhandelingen over het prijsplafond. Beseft de Minister dat dit koud en afstandelijk overkomt, terwijl de gemeenten wel opgelegd werd hoge kosten te maken voor nieuwe contracten³?

Antwoord

Het prijsplafond is primair gericht op het compenseren van huishoudens en andere kleinverbruikers voor de gestegen compensatie. Bij het vormgeven van de regeling is in de praktijk gekozen om dat te doen door alle aansluitingen voor kleinverbruikers mee te nemen, waarbij wel de eis

³ Beslisnota's 21 september 2022

geldt dat er sprake is van een verblijfsfunctie. Zo worden aansluitingen voor bijvoorbeeld een garagebox, een lantaarnpaal of een informatiebord uitgesloten. Maatschappelijke voorzieningen met een kleinverbruikersaansluiting kunnen dus onder het prijsplafond vallen.

24

De leden van de SP-fractie vragen of de Minister zich kan vinden in de Duitse lijn dat nationaliseren van SEFE tot meer energiezekerheid leidt voor Duitsland, en te beargumenteren waarom.

Antwoord

Ik heb veel waardering voor deze stap, en heb dat ook in meerdere gesprekken met de Duitse overheid laten weten. Met de nationalisatie is de energiezekerheid verder geborgd en is er verder meer rust gecreëerd, doordat aanbestedende diensten in zowel Duitsland als Nederland niet meer op zoek hoeven te gaan naar andere afnemers. Hoe het nationaliseren van SEFE verder leidt tot meer energiezekerheid voor Duitsland is mij onbekend. Het is duidelijk dat Rusland geen inkomsten meer kan krijgen vanuit de activiteiten.

25

Deze leden vragen de Minister duidelijkheid te geven over de wijze waarop de schade gecompenseerd zal worden en op welke termijn. Zij verzoeken de Minister om daarin duiding te geven aan de betekenis van de compensatie voor «meerkosten» en hoe dit berekend zal worden. Zij verwachten een coulante houding van het ministerie en geen openstaande rekening voor gemeenten.

Antwoord

Zoals te lezen in mijn Kamerbrief van 20 oktober jl. (Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 115) komt er een tegemoetkoming voor het vierde kwartaal van 2022. De tegemoetkoming is afhankelijk van de beleidskaders die nog nader uitgewerkt moeten worden. Met de partijen die een contract hebben opgezegd dat na 1 januari door zou lopen, onderzoeken we welke meerkosten zij precies hebben gemaakt en of ook voor deze groep een tegemoetkoming in de rede ligt. Hierbij zal ik rekening houden met andere steunmaatregelen die voor de betrokken partijen zijn aangekondigd.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties zijn voorzichtig optimistisch dat er een tegemoetkoming komt voor gemeenten die hun energiecontract hebben opgezegd. Ze zijn blij dat gemeenten die al zo veel op hun bordje hebben in ieder geval deze steun toegezegd krijgen.

26

Hoe kijkt de Minister terug op zijn handelen de afgelopen maanden?

Antwoord

Voor beantwoording van deze vraag verwijs ik terug naar het antwoord op vraag 19.

27

Deze leden zien dat er eerdere signalen waren dat Duitsland het initiatief zou nemen om Gazprom Germania te nationaliseren. Heeft de Minister in die periode contact gehad met Berlijn? Heeft de Minister op dit onderwerp contact gehad met zijn collega's uit andere landen?

Antwoord

Ik heb zowel op hoogambtelijk als ministerieel niveau contact gehad met collega's uit Berlijn. Met collega's uit andere landen is niet gesproken over de nationalisatie van SEFE.

28

Welke lessen trekt de Minister uit de gang van zaken van de afgelopen maanden?

Antwoord

Voor de beantwoording van deze vraag verwijs ik naar het antwoord op vraag 19.

29

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties maken zich zorgen over het geld waarmee gemeenten nu gesteund moeten worden. Ten koste van welke investeringen gaan deze ontheffingen?

30

Wat voor bedrag verwacht de Minister in totaal kwijt te zijn aan het compenseren van de getroffen gemeenten?

Antwoord 29 en 30

Voor het vierde kwartaal van 2022 komt er een tegemoetkoming, de beleidskaders hiervoor worden momenteel uitgewerkt. Afhankelijk hiervan kan ik uitspraken doen over de hoogte van de tegemoetkoming. Met de partijen die een contract hebben opgezegd dat na 1 januari door zou lopen onderzoeken we welke meerkosten er precies zijn gemaakt en of er een tegemoetkoming in de rede ligt.

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties hopen dat de Minister lokale overheden zal blijven steunen in deze crisistijd, ook om andere broodnodige maatregelen mogelijk te maken. Deze leden denken daarbij aan extra steun waarmee gemeenten huizen kunnen isoleren en andere duurzaamheidsmaatregelen kunnen treffen.

31

Is de Minister bereid om een bedrag, dat gelijk staat aan het totale bedrag dat hij kwijt is aan deze ontheffingen, uit te keren, verspreid over alle gemeenten, om gebruikt te worden voor het isoleren van woningen en het bestrijden van energiearmoede?

Antwoord

Ik heb in mijn Kamerbrief van 15 november 2022 (Kamerstukken 36 045 en 29 023, nr. 122) toegezegd te werken aan een tegemoetkoming voor de meerkosten die partijen hebben gemaakt voor de periode 10 oktober 2022 tot en met 31 december 2022, en in gesprek te gaan met partijen die een contract hadden dat na 1 januari 2023 door zou lopen. Dit gaat om meerkosten gemaakt door het opzeggen van een contract met SEFE. Op basis van de uitkomsten van de gesprekken met partijen die ook na januari 2023 nog een contract met SEFE hadden kunnen hebben, zal bezien moeten worden of, en zo ja hoe, een tegemoetkoming gerealiseerd kan worden. Hierbij zal ik onder meer rekening houden met andere tegemoetkomingen voor de hogere energiekosten die in 2023 zullen worden verstrekt.

De tegemoetkoming is dus niet bestemd voor iedere gemeente. De aanbestedende diensten zijn vrij om de tegemoetkoming te besteden zoals zij wensen.